

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

спеціальність _____ 052 «Політологія» _____

освітня програма (спеціалізація) _____ 052 «Політологія» _____

інститут, факультет _____ Інститут управління та права, Юридичний факультет _____

мова навчання _____ українська _____

Запоріжжя – 2019 рік

Робоча програма «Методологія політичних досліджень» для студентів спеціальності 052 «Політологія»
освітня програма (спеціалізація) 052 «Політологія»

28 серпня 2019 рік. 15 с.

Розробник: Попович Я.М., к.філос.н., старший викладач кафедри загальноправових та політичних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальноправових та політичних наук

Протокол від 28 серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри загальноправових та політичних наук

28 серпня 2019 рік _____ (Арабаджиєв Д.Ю.)

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 30 серпня 2019 року № 1

_____, 20__ рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) 052 «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	---
Індивідуальне науково-дослідне завдання: курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		3-й	---
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,5	Освітній ступінь: бакалавр	14 год.	---
		Практичні, семінарські	
		30 год.	---
		Лабораторні	
		---	---
		Самостійна робота	
		76 год.	---
		Індивідуальні завдання: 30 год.	
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 35% до 65%

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати методолого-дослідницьку культуру майбутніх політологів. Їх гіпотетичний професійний успіх пов'язаний, насамперед, з наявністю у сучасного випускника вищого навчального закладу розвиненого теоретичного мислення. Формування цієї якості потребує засвоєння студентом теорії і методології політичного дослідження як ідейно-наукового феномену.

Завдання: під час вивчення дисципліни студент повинен: засвоїти основний зміст усіх лекційних і семінарських тем, зокрема понять “методи наукового дослідження”, “методологія наукового дослідження”, “специфіка соціально-політичних досліджень”, “конкретно-наукові прийоми та процедури дослідження соціально-політичних проблем”; розуміти специфіку політологічної і соціологічної методик прикладного аналізу внутрішньо-країнових та міжнародних відносин та інституцій; вміти розробляти методику й аналітичні документи в галузях своєї практичної діяльності, а також у контексті окремих областей державної політики; самостійно застосовувати методологію політичних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

Загальні компетентності:

- знання з проведених наукових досліджень в галузі суспільних відносин;
- знання з проведених наукових досліджень в галузі громадянського суспільства;

знання з проведених наукових досліджень в галузі політології, економіки, психології, соціології;

- розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства та прояву соціально-економічних проблем на різних категоріях населення;

- знання в комунікативних технологій в формальному та неформальному спілкуванні з різними представниками органів державного та місцевого самоврядування, соціальними групами, представниками ЗМІ.

Фахові компетентності:

- знання про систему державотвоєння;
- теоретичні та практичні аспекти суспільних відносин у процесі професійної діяльності;

- знання про об'єктів та суб'єктів соціально-політичної діяльності;

- знання з комплексного підходу вирішення соціально-політичних проблем суспільства;

- знання принципів організації державної влади та її ефективність;

- знання заходів розв'язання конфліктних ситуацій у сфері політичних відносин.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми політичних досліджень.

Тема 1. Розробка програми політичного дослідження.

Поняття наукового дослідження. Проблема співвідношення парних понять у науковому дослідженні: теорія — метод, методологія — світогляд. Методологія

політичного дослідження як політологічна та науково-педагогічна дисципліна. Зміст, структура та функції методології політичного дослідження.

Загальна характеристика процесу політичного дослідження як форми наукового пізнання. Цілеспрямованість та організованість як основні ознаки політичної дослідницької роботи. Точність, розміреність та ієрархічна організованість усього процесу дослідницької роботи у проблемних контекстах політології та політичної соціології. Основні методи і процедури в політичних дослідженнях. Способи забезпечення єдності теорії та практики, структурності та етапності в політичних дослідженнях.

Тема 2. Аналіз розвитку партійної системи.

Здобуття Україною незалежності зміцнило умови та створило сприятливу базу діяльності політичних партій. У січні 1992 р. на сесії Верховної Ради Президент України Л.Кравчук проголосив курс на консолідацію всіх політичних сил заради розбудови державності. Частина партій активно відгукнулися на цей заклик Президента України і утворили Конгрес національно-демократичних сил (КНДС). Важливу роль у його діяльності відігравали, окрім Руху, члени УРП та ДемПУ.

Заборона КППС не припинила діяльності лівих сил. Частина членів колишньої КПУ восени 1991 р. об'єдналася у СПУ, яку очолив О.Мороз. У жовтні 1993 р. відбулася реєстрація Мінюстом України КПУ, яку очолив П.Симоненко. Близькою до комуністів за стратегічними завданнями була позиція зареєстрованої у березні 1992 р. СелПУ.

Поряд з перегрупуванням існуючих тривав процес організаційного оформлення та розбудови нових політичних партій.

Правовою базою даного процесу став прийнятий у червні 1992 р. Закон України “Про об'єднання громадян”, який визначав спрощену процедуру реєстрації партій. Як результат, у 1993 р. в Запорізькій області були зареєстровані 9 партій: Партія труда, СелПУ, УПС, НРУ, УКРП, ДемПУ, КПУ, СПУ, ЛПУ.

Тема 3. Операціоналізація та вимір.

Вихідні положення про специфіку буття методів наукового пізнання. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Три групи загальних методів наукового пізнання: загальнофілософські, теоретичні, емпіричні, праксеологічні, специфічні, науковогалузеві, ситуаційні. Детальна характеристика даних методів у пізнавальних контекстах окремих політичних наук сучасності. Специфіка оперування деякими з цих методів у суто політичному дослідженні.

Тема 4. Створення теорії поняття та гіпотези

Політичні обставини як сукупність подій, фактів, процесів, ситуацій та явищ, що побутують (“мають місце”), переважно, в політичній сфері та навколо неї. Соціологічна структура політичної сфери: політичні відносини, політичні інститути, політична культура, політична ідеологія, політична свідомість. Цілі та основні процедури дослідження. Політична подія, її основні характеристики. Політичні сили, що зумовлюють конституацію “фактів”, “подій”, “процесів” та “ситуацій”: визначення тенденцій розвитку, ситуаційних змін і прогнозу розвитку обставин в еволюції політичного простору в абстрактно взятій країні

Змістовий модуль 2. Прикладна політологія

Тема 5. Процес дослідження

Порівняння як метод і процедура абстрактно взятого наукового дослідження. Компаративістика у методології політичних досліджень. Запитальна структура компаративістської методології: 1) якою є принципова побудова досліджуваного соціально-політичного об'єкта? 2) яким є внутрішній механізм/джерело досліджуваного політичного об'єкта? 3) якою є система взаємозв'язків досліджуваного політичного об'єкта з суміжними об'єктами, предметами, явищами навколишнього світу? Конституційні кроки порівняльного політичного дослідження: номіналізація, концептуалізація, операціоналізація. Методико-методологічні проблеми порівняння: порівняльність, еквівалентність, універсальність, багатозмінюваність, вимірювальність, поліінтерпретаційність, аналітична варіативність. Види порівняльних досліджень: бінарне, регіональне, глобальне, крос-темпоральне

Тема 6. Опитування

Опитування - це метод збору даних, при якому дослідник отримує інформацію безпосередньо від представників населення, відібраних таким чином, щоб на підставі їх відповідей можна було з достатньою надійністю робити висновки про все населення або про якусь його частину. Така інформація може бути отримана або за допомогою очного або телефонного інтерв'ю, або за допомогою заповнення опитуваними анкет-запитальників, доставлених їм поштою або кимось із провідних опитування. Ці способи є складовою частиною опитування як більш загального методу. Особи, які відповідають на питання, називаються респондентами.

Тема 7. Інтерв'ювання

Очне інтерв'ю є одночасно одним з найгірших і одним з кращих методів збору інформації, доступних вченому-політологу. Найбільш істотний його недолік пов'язаний з тим, що сама ситуація інтерв'ювання надто багата можливостями для такої реакції (реактивності) респондента, яка може негативно впливати на результати дослідження. Реакція респондента на зовнішній вигляд або стиль поведінки інтерв'юера, на формулювання питань, на обстановку, в якій проводиться інтерв'ю, може породити інформаційні "перешкоди", що мають відношення не стільки до реального світу, скільки до самого процесу опитування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми політичних досліджень.												
Тема 1. Розробка програми дослідження	17	2	4			11						
Тема 2. Аналіз розвитку партійної системи області	17	2	4			11						
Тема 3. Операціоналізація та вимір	17	2	4			11						
Тема 4. Створення теорії поняття та гіпотези	17	2	4			11						
Разом за змістовим модулем 1	68	8	16			44						
Змістовий модуль 2. Прикладна політологія												
Тема 5. Процес дослідження	17	2	4			11						
Тема 6. Опитування	17	2	5			11						
Тема 7. Інтерв'ювання	18	2	5			10						
Разом за змістовим модулем 2	52	6	14			32						
Усього годин	120	14	30			76						
Модуль 2												
ІНДЗ					30				-	-	-	
Усього годин	150	14	30		30	76						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробка програми політичного дослідження	4
2	Операціоналізація і вимірювання	4
3	Створення теорії: поняття і гіпотези в політології	4
4	Базисні компоненти політичного дослідження	4
5	Опитування	4
6	Інтерв'ювання	5
7	Exit Poll	5
	Разом	30

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політологія як сфера соціального пізнання	11
2	Документи політичного дослідження	11
3	Джерельно-інформаційне забезпечення політичного дослідження	11
4	Загально-наукові методи в політичних дослідженнях	11
5	Методи порівняння, класифікації та моделювання в політичних дослідженнях	11
6	Метод аналізу документів у політичному дослідженні	11
7	Техніки опитування в політичних дослідженнях	12
	Разом	76

6. Індивідуальні завдання

Курсова робота

7. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- лабораторна робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

8. Очікувані результати навчання

1. опанувати і вільно володіти об'єктом і методами політичної науки;

2. оперувати її науковим апаратом;
3. характеристики і оцінки вченням про політику;
4. виділяти теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання;
5. аналізувати й досліджувати уявлення про сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, про суб'єкт і об'єкт політики, конституційні права і обов'язки людини і громадянина, місце і значення політичних систем і режимів у житті держави і громадянського суспільства;
6. орієнтуватися в основних вітчизняних і зарубіжних політологічних школах, концепціях і напрямках.

9. Засоби оцінювання

Для денної форми навчання:

- ведення опорного конспекту лекцій
- усне опитування на практичних заняттях
- захист індивідуального завдання/самостійна робота
- контрольна робота (тести)

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях за допомогою усного опитування.

Студенти заочного відділення виконують контрольну роботу. Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студента допускають до іспиту.

10. Критерії оцінювання

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною системою. Отримані за кожен змістовний модуль бали підсумовуються та діляться на 2.

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (іспит).

Оцінювання знань студентів в університеті здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F). Поточний контроль знань студентів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на лекційних, лабораторних, практичних або семінарських заняттях та самостійну роботу.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції (ОКЛ) – вид навчально-методичного посібника, в якому у стислому і системному вигляді викладений основний теоретичний

матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами теоріями тощо. Кожний студент повинен мати ОКЛ на лекціях і вести в ньому записи власноруч. Під час аудиторної роботи з ОКЛ студенти записують основні тези лекції та пояснення викладача у визначеному в конспекті полі.

Відвідування студентом лекції та її наявність в ОКЛ з дисципліни «Методологія політичних досліджень» дає студенту 3 бали в кожному змістовному модулі.

Робота на практичних заняттях:

Під час практичних занять студенти усно доповідають на питання. Активна робота студента на занятті оцінюється в 6 балів.

Критерії оцінки на практичному занятті

Бали	Критерії оцінки
6	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів або письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, активний, часто виступає і часто задає питання; активно, дуже добре працює в парі/групі/команді.
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів або письмових відповідей, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, активний, часто виступає і часто задає питання.
4	Володіє навчальним матеріалом, виконує більшість завдань практичних занять і домашньої/самостійної роботи іноді виступає і задає питання; добре працює в парі/групі/команді.
3	Частково володіє навчальним матеріалом, іноді виконує завдання практичних занять; іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
2	Не володіє навчальним матеріалом, іноді виконує завдання практичних занять; іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.
1	Зовсім не виконує завдання практичних занять, іноколи виступає і задає питання; не дуже добре працює в парі/групі/команді.

Якщо студент опосередньо відвідував практичне заняття, але брав участь в обговоренні тем, він має змогу отримати додаткові бали за:

А) Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну

думку.

Б) Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Самостійна робота студентів

Виконання індивідуального завдання можливе у вигляді реферату або усної доповіді на практичному занятті. Така форма надає студенту можливість отримати максимум 35 додаткових балів в 1 модулі та 14 балів в другому модулі.

Критерії оцінки індивідуального завдання:

1 модуль	2 модуль	Критерії оцінки
35-30	14-11	В повному обсязі володіє матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
29-24	10-8	Достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
23-18	7-5	В цілому володіє матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
17-12	4-2	Не в повному обсязі володіє матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
12-0	1-0	Частково володіє матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів, допускаючи при цьому суттєві помилки.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт (тестів). В структурі навчання виділяють 2 змістовних модулі. Тобто студенти двічі за семестр складає модульний контроль та має можливість набрати максимум 20 балів з кожного. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

Студент, який з різних обставин не отримав необхідної кількості балів з будь-якої теми, має можливість самостійно її підготувати і пройти індивідуальний поточний контроль знань з цієї теми або виконати індивідуальні завдання, що пропонуються в робочій програмі.

ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

Зведена таблиця набору балів за семестр

1 модуль (максимум балів)		2 модуль (максимум балів)	
Лекції	9 (3 лекції*3 бали)	Лекції	12 (4 лекції*3 бали)
Практичні	36 (6 лаб.зан*6 бали)	Практичні	54 (9 лаб.зан*6 бали)
Самостійна робота/ІДЗ	35	Самостійна робота/ІДЗ	14
Контрольна робота	20	Контрольна робота	20
Всього	100	Всього	100

Якщо студент з будь-якої поважної причини не виконав умов набору балів за період вивчення, він має змогу під час заліково-екзаменаційної сесії прийти на іспит і скласти усно мінімум 2 питання за переліком та виконати тести.

КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ НА ІСПИТ:

1. Два питання потребують змістовної відповіді, кожна з них розкриває сутність того чи іншого поняття або теоретичного положення (оцінюється від 0 до 30 балів за кожне питання).

30-27 балів отримують студенти, які повністю розкрили сутність поняття, дали його чітке визначення або проаналізували і зробили висновок з конкретного теоретичного положення.

26-23 балів отримують студенти, які правильно, але не повністю дали визначення поняття або поверхово проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

22-18 балів отримують студенти, які правильно, але лише частково визначили те чи інше поняття або частково проаналізували і зробили висновок з теоретичного положення.

17-0 балів отримують студенти, які частково і поверхово визначили те чи інше поняття або сформулювали висновок з теоретичного положення, допустивши неточності та помилки.

2. Правильна відповідь на 4 тестових питання оцінюється в 10 балів кожна.

Сума балів, накопичених здобувачем вищої освіти за виконання всіх видів поточних навчальних завдань (робіт) на практичних (семінарських) заняттях та на підсумковому модульному контролі, свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення. Протягом семестру студенти можуть набрати від 0 до 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Оцінювання курсової роботи

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 30	до 30	до 40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	визначення
		для іспиту	
90 – 100	A	зараховано	відмінно - Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому.
85-89	B		дуже добре - Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
75-84	C		добре - Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
70-74	D		задовільно – Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
60-69	E		достатньо - Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно – Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно – Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.

11. Методичне забезпечення

1. Лекційний курс
2. Мультимедійні презентації за темами лекційного курсу
3. Відеоматеріали, що ілюструють методи і засоби політичного дослідження

12. Рекомендована література

Базова

1. Актуальные проблемы современной зарубежной политической науки. — Вып. I–IV. — М., 1990–1991.
2. Автономов А. С. Правовая антология политики. К построению системы категорий. — М., 1999
3. Алешина И. В. Паблик рилейшнз для менеджеров и маркетеров. — М., 1997.
4. Алмонд Г., Верба С. Гражданская культура и стабильность демократии // Полис. — 1992. — № 4 .
5. Арндт Х. Традиции и современность: к истории политических идей // Гос. и право. — 1991. — № 3.
6. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. — М., 1993.
7. Бабкин В. Д., Селиванов В. Н. Народ и власть. — К., 1998.
8. Батра Р. Рекламный менеджмент. — М., 1999.
9. Борисов Б. Л. Реклама и Паблик рилейшнз. Алхимия власти: Курс — введение в сумму технологий. — М., 1998.
10. Бебик В. М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг. — К.: МАУП, 2001.
11. Желев Ж. Фашизм: тоталитарное государство. — М., 1991.
12. Історія політології / За ред. І. А. Кирилюка. — К., 2002.
13. Ильин М. В. Слова и смысл. Опыт описания ключевых политических понятий. — М., 1997.
14. Інтернаціоналізація вироблення політики. — К., 2001.
15. Кант И. Критика чистого разума. — М., 1994.
16. Капустин Б. Г. Современность как предмет политической теории. — М., 1998.
17. Категориальные структуры познания и практики. — М., 1986.
18. Коган М. С. Философия ценности. — М., 1997.
19. Кола Д. Политическая социология. — М., 2001.
20. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції. — К., 1999.

Допоміжна

1. Ставнійчук М. І. Законодавство про вибори народних депутатів України: актуальні проблеми теорії і практики. — К., 2002.
2. Степин В. С. Теоретическое знание. — М., 2000.
3. Технологии политической власти. — К., 1994.
4. Степаненко В. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні: інститути, практики, цінності // Українське суспільство: десять років незалежності / За ред. В. Ворони. — К., 2001.
5. Тойнби А. Цивілізація перед судом історії. — М., 1995.
6. Токвиль Ал. О демократии в Америке. — М., 1994.

7. Тоффлер О. Проблемы власти на пороге XXI века // Свободная мысль. — 1992. — № 2.
8. Українська політологія: витоки та еволюція: Навч. посіб. / За ред. Ф. М. Кирилюка. — К., 1995.
9. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций // Полит. исслед. — 1994. — № 1.
10. Хабермас Ю. Вовлечение другого: Очерки политической теории. — СПб.: Алетейя, 2001.
11. Хорошилов О. Українська політична нація: сценарій конституювання // Політ. менеджмент. — № 5. — 2004.
12. Хекер Е. Що є політична теорія // Політ. читання. — 1993. — № 1.
13. Храмов В. О. Политология как феномен политической культуры. — Минск, 1992.
14. Цыганов А. П. Современные политические режимы: структура, типология, динамика. — М., 1995.
15. Четверний В. А. Демократическое конституционное государство: введение в теорию. — М., 1993.
16. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. — К., 1995.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені Вернадського
<http://archive.nbuv.gov.ua/>